

Проф. др *Дане СУБОШИЋ*
Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Приказ уџбеника
Безбедносни менаџмент
аутора доц. др Обрада Стевановића

У издању Криминалистичко-полицијске академије из Београда недавно је (у првој половини 2012. године) објављен уџбеник *Безбедносни менаџмент*, аутора доц. др Обрада Стевановића, наставника за истоимени предмет на овој високошколској образовној установи. Уџбеник је обима 311 страна, а чине га: насловна страна, садржај, предговор, главни део и попис коришћене литературе. Главни део уџбеника, обима 305 страна, структуриран је у седам посебних делова. Уџбеник је структуриран сагласно садржају истоименог предмета на КПА, који је обавезан у осмом семестру Основних академских студија криминалистике.

Први део (стр. 1-46) обухваћен је насловом: *Менаџмент, менаџери, организација и организационо окружење*. Овај део обрађен је кроз следећа питања: 1. Менаџмент и менаџери; 2. Организација, и 3. Организационо окружење. Аутор у првом делу уџбеника посебну пажњу посвећује различитим аспектима и основним обележјима менаџмента и менаџера, организацији као објекту менаџмента и њеној интеракцији са окружењем. Због оригиналности, у овом делу уџбеника посебно је значајна класификација окружења на: 1) опште (генерално) и на 2) специфично (непосредно, гранско), као и објашњење дато иза класификације.

Други део (стр. 47-73) обухваћен је насловом: *Теоријски извори организације и менаџмента*. Овај део уџбеника обрађен је кроз следећа питања: 1. Класична организациона школа; 2. Неокласичне организационе теорије; 3. Опште теорије и приступи управљању, и 4. Савремени приступи. Аутор у другом делу уџбеника посебну пажњу посвећује различитим теоријским изворима организације и менаџмента, на неутралан начин, не фаворизујући ни један међу њима, већ објашњавајући предности и мане сваког од њих, у различитим организационим околностима. На тај начин се читаоцу омогућује схватање актуелног стања менаџмента као последице његовог настанка и развоја, као и могућности примене различитих теорија менаџмента при решавању организационих проблема у безбедносним организацијама.

Трећи део (стр. 75-141) обухваћен је насловом: *Планирање као функција безбедносног менаџмента*. Овај део уџбеника обрађен је кроз следећа питања: 1. Предвиђање; 2. Одлучивање; 3. Израда планова, и 4. Врсте планирања. Аутор у трећем делу уџбеника посебну пажњу посвећује

планирању у ширем (Фајоловом) смислу, систематизујући ту функцију безбедносног менаџмента процесно, тј. као низ технолошки зависних фаза који чине: предвиђање, одлучивање и израда планова. Након таквог одређења садржаја планирања, следи одређивање његовог обима идентификавањем и објашњењем класификације планова, и то по различитим критеријумима (принципима деобе).

Четврти део (стр. 143-197) обухваћен је насловом: *Организовање у безбедносно менаџменту*. Ово питање обухвата следећа потпитања: 1. Организовање и организациона структура; 2. Подела рада и специјализација; 3. Департаментализација; 4. Делегирање ауторитета; 5. Повезаност фактора и параметара структуре; 6. Модели организационе структуре, и 7. Припреме организације као садржај организовања. Овим делом уџбеника аутор на интегралан начин обрађује организовање као функцију безбедносног менаџмента, што се може закључити из структуре овог хетерогеног, а ипак комплементарног поглавља. Наиме, област организовања код већине аутора представља неинтегрисану материју. У случају овог уџбеника сви аспекти организовања (функционални, структурни и они који се односе на релевантне принципе менаџмента) интегрисани су у јединствену целину. Значајан допринос аутора видљив је и ако се пореди начин на које је организовање обрађено у његовом претходном уџбенику (*Руководићење у полицији*, (2003). Полицијска академија, Београд). Наиме, уџбеником из 2003. године организовање је обрађено на начин да обухвата само припремање полицијске организације за извршавање службених послова и задатака, што је еквивалент само седмог потпитања овог дела предметног уџбеника који се односи на организовање.

Пети део (стр. 199-273) обухваћен је насловом: *Вођење у безбедносно менаџменту*. Ово питање обухвата следећа потпитања: 1. Вођење и вође; 2. Стилски вођења; 3. Мотивација; 4. Комуницирање; 5. Наређивање, и 6. Координација. Овим веома садржајним делом уџбеника аутор такође на интегралан начин (као и у случају организовања) обрађује питање вођства као функције безбедносног менаџмента. Наведени став последица је анализе овог дела објављеног уџбеника који обједињује вођење као активност, али и носиоце те активности, релевантне принципе вођења (нпр. поверење), на веома савремен начин обрађене стилске вођења, менаџерско комуницирање (трансфер информација у организацији, као основног „средства“ за рад менаџера), као и две Фајолове административне функције (савремено схваћене као функције менаџмента), и то наређивање и координацију. Очигледно је да аутор, на веома умешан начин, решава не само питање описа и сврставања ове хетерогене материје, већ и њено објашњење, што је посебно видљиво у отклањању дилема везаних за структурирање садржаја који се посебно односе на координацију.

Шести део (стр. 273-297) обухваћен је насловом: *Контрола у безбед-*

носном менаџменту. Ово питање обухвата следећа потпитања: 1. Контрола и 2. Анализа, оцењивање рада и награђивање успеха. У шестом делу уџбеника аутор обрађује питање контроле као функције безбедносног менаџмента у ширем смислу. Наиме, поред описа, сврставања и објашњења основних елемената контроле, аутор обрађује и исход контроле у виду анализе, оцењивања рада и награђивања успеха. Као посебно важан аспект контроле у ширем смислу, објављени уџбеник садржи део који се односи на проблеме контроле и начине њиховог превазилажења.

Седми део (стр. 299-305) обухваћен је насловом: *Рад менаџера при извршавању посебних безбедносних задатака*. Наведена тематска област садржи следећа питања: 1. Рад менаџера до пријема наређења; 2. Рад менаџера по пријему наређења; 3. Рад менаџера у току извршења задатка, и 4. Рад менаџера по извршењу задатка. Аутор у овом делу уџбеника разматра примењене аспекте руковођења посебним безбедносним задацима. Разматрани део уџбеника, иако најмањег обима, има несразмерно велики значај због тога што све факторе, принципе и функције безбедносног менаџмента аутор разматра у контексту посебних безбедносних задатака. Тиме се посебни безбедносни задаци уважавају као значајан фактор руковођења у области безбедности, односно као интервенирајућа варијабла безбедносног менаџмента.

Разматрани уџбеник завршава пописом коришћене литературе, који је обима пет страна. Њиме је обухваћено 140 библиографских референци, које сопственим садржајем и структуром у потпуности одговарају циљу и садржају објављеног уџбеника.

При описивању, сврставању и објашњавању садржаја уџбеника аутор примењује комплекс метода, што је једини могући начин третирања феномена безбедносног менаџмента и проблема који су њиме обухваћени или се на њега односе. Методолошки оквир примене наведеног приступа обухвата примену *дијалектичке, позитивистичке и структуралистичке методе*, како ради објашњења безбедносних организација као објекта менаџмента, тако и ради описивања, сврставања и објашњења функција које менаџерски подсистем безбедносне организације практикује при обављању послова и задатака из сопственог делокруга.

Од општенаучних метода аутор примењује *историјско-компаративну методу* и *методу моделовања*, тако да њима обухвата цео садржај уџбеника. При томе, аутор примењује *историјску методу* као основ коришћења *методе анализе садржаја*. Наведене методе аутор користи у функцији прикупљања података за анализу свих релевантних садржаја безбедносног менаџмента, што се огледа, између осталог, и у навођењу 292 фусноте. Примени *методе анализе садржаја* у контексту историјско-компаративне методе одговара коришћена литература. Компаративна метода представља допуну историјској методи, а коришћена је као упоредна

анализа и синтеза, у циљу објашњења различитих аспеката безбедносног менаџмента.

С друге стране, метода моделовања коришћена је теоријским (апстрактним) моделима, али и моделима који одговарају безбедносном менаџменту као научној дисциплини која се базира делом и на организационим наукама. У такве моделе спада и 61 графички модел, колико их садржи разматрани уџбеник.

Графички модели су јасни, прегледни и што је најважније информативни. Њима аутор у значајној мери уважава методолошке захтеве истраживања управљачких аспеката безбедносних организација с једне стране, као и методичке захтеве који произлазе из специфичности презентовања организационих садржаја, с друге стране. Када се има у виду не само садржај анализираниог уџбеника, већ и припадност предмета *Безбедносни менаџмент* ужој научној области *Организација полиције* из окриља Катедре полицијских наука КПА, јасно је да је аутор уважаио методолошку и методичку специфичност наведене материје у погледу њеног графичког моделовања, а тиме и очигледности обрађених наставних садржаја.

Уџбеник под називом *Безбедносни менаџмент* превасходно је намењен студентима КПА, као и њеном наставном особљу, али и полицијским службеницима МУП РС и полиција суседних држава – Црне Горе, Босне и Херцеговине (посебно Републике Српске) и Хрватске (рачунајући и полазнике различитих форми оспособљавања и усавршавања полицијских службеника), припадницима Војске Србије (посебно Војне академије), студентима, сарадницима и наставницима Факултета безбедности, факултета политичких наука, правних, економских и других факултета. Поред тога, овај уџбеник може да буде значајан истраживачима, посебно учесницима пројеката који се тичу структурирања и функционисања безбедносних организација. Објављивањем разматраног уџбеника несумњиво ће се омогућити вишеструко квалитетнији трансфер знања у области безбедносног менаџмента у односу на тренутно стање у тој области, не само на КПА, већ и у њеном ширем организационом окружењу.

Узимајући у обзир претходно изведену анализу, а посебно наведене квалитете уџбеника *Безбедносни менаџмент*, аутора доц. др Обрада Стевановића, који се пре свега односе на његову информативност, оригиналност и приступачност, са задовољством га препоручујем читаоцима.